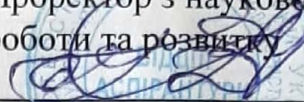

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
роботи та розвитку

Сергій КВАША

«26» 05 2022 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні Вченої ради факультету
аграрного менеджменту

Протокол № 3 від «25» 05 2022 р.

Декан факультету аграрного
менеджменту

Анатолій ОСТАПЧУК

на засіданні кафедри

маркетингу та міжнародної торгівлі

Протокол № 8 від «29» 04 2022 р.

Завідувач кафедри

Руслан БУРЯК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Маркетингове забезпечення ділової досконалості підприємств»

Рівень вищої освіти третій освітньо-науковий рівень

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 075 «Маркетинг»

Освітньо-наукова програма «Маркетинг»

Гарант ОНП д.е.н., професор Буряк Р.І.

Розробники: завідувач кафедри маркетингу та міжнародної торгівлі, д.е.н., професор Буряк Р.І.

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2022

1. Опис навчальної дисципліни

Маркетингове забезпечення ділової досконалості підприємств

(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь		
Галузь знань	07 Управління та адміністрування	
Освітньо-науковий рівень	третій	
Освітній ступень	доктор філософії	
Спеціальність	075 «Маркетинг»	
Освітньо-наукова програма	Маркетинг	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	6	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота)	Не передбачено	
Форма контролю	залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	20	20
Практичні, семінарські заняття	20	20
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	140	140
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4	4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є засвоєння здобувачами знань щодо маркетингового забезпечення ділової досконалості підприємств аграрного сектору, набуття вмінь застосовувати відповідні маркетингові заходи з метою встановлення і досягнення цілей стосовно задоволеності зацікавлених сторін підприємства аграрного сектору (власників, персоналу підприємства, споживачів, партнерів та суспільства) при вирішенні наукових проблем.

Завдання:

- 1) формуванні цілісної уяви щодо процесу маркетингового забезпечення ділової досконалості підприємств аграрного сектору;
- 2) вибір і застосування комплексу маркетингових заходів з метою забезпечення сталого розвитку та досягнення ділової досконалості підприємства аграрного сектору;
- 3) вивчення методологічних принципів формування інтегрованих систем менеджменту підприємств аграрного сектору;
- 4) розроблення і впровадження у виробництво організаційно-економічного механізму підвищення рівня ділової досконалості підприємства аграрного сектору з метою забезпечення сталого розвитку;
- 5) опанування методології оцінювання рівня ділової досконалості підприємства аграрного сектору, опрацювання відповідної науково-методичної літератури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен

знати: сутність та роль маркетингового забезпечення ділової досконалості підприємств аграрного сектору, принципи формування інтегрованих систем менеджменту підприємств аграрного сектору, методологію оцінювання рівня ділової досконалості підприємства аграрного сектору.

вміти: застосовувати відповідні маркетингові заходи з метою досягнення задоволеності усіх зацікавлених сторін підприємства аграрного сектору та належного рівня ділової досконалості, оцінювати рівень ділової досконалості підприємства аграрного сектору, сформулювати організаційно-економічний механізм підвищення рівня ділової досконалості підприємства аграрного сектору з метою забезпечення сталого розвитку.

Дисципліна «Маркетингове забезпечення ділової досконалості підприємств» забезпечує наступні компетенції освітньо-наукової програми «Маркетинг» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 075 «Маркетинг»:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 4. Здатність до генерування нових ідей та прийняття обґрунтованих рішень для досягнення поставлених цілей.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 05 Здатність визначати комплекс необхідних кабінетних і польових методів і методик дослідження ринків, споживачів, конкурентів тощо з отриманням достовірних результатів відповідно до поставленої мети.

СК 06 Здатність розуміти призначення та застосовувати необхідне професійне обладнання, інструментарій, програмне забезпечення тощо, необхідні для проведення маркетингових досліджень

СК 08 Здатність здійснювати просвітницьку та педагогічну діяльність у межах обраного напрямку маркетингу, застосовуючи традиційні та інноваційні методи, прийоми, засоби тощо.

СК 09 Здатність знаходити шляхи можливого використання отриманих результатів маркетингових досліджень для подальшого розвитку науки, підвищення якості навчального процесу та/або економічної ефективності виробництва.

Міждисциплінарні зв'язки (місце у структурно-логічній схемі вивчення компонент освітньо-наукової програми «Маркетинг» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 075 «Маркетинг»). Навчальна дисципліна «Маркетингове забезпечення ділової досконалості підприємств» є вибірковою дисципліною (за вибором здобувача) та розглядає питання, суміжні з проблематикою інших дисциплін освітньо-наукової програми «Маркетинг»: «Математичне моделювання та планування експерименту», «Цифровий маркетинг», «Інфраструктура світового ринку продовольства», «Інноваційний маркетинг», «Розвиток агропродовольчих ринків в умовах євроінтеграції» та ін.

Основними організаційними формами вивчення дисципліни «Маркетингове забезпечення ділової досконалості підприємств» є: лекції, практичні та семінарські заняття, самостійна робота та контрольні заходи – презентації, тести, залік.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння аспірантами навчального матеріалу в час, вільний від аудиторних занять. Вона передбачає опрацювання монографій та інших наукових праць, підручників, навчальних і методичних посібників, вивчення та ознайомлення з положеннями законодавчих та інших нормативно-правових актів, матеріалів, отриманих засобами інформаційних технологій тощо.

Залік є підсумковою формою контролю засвоєння знань і формування вмінь, передбачених внаслідок вивчення дисципліни.

Форма підсумкового контролю – оцінка за результатами поточного та підсумкового контролю.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МАРКЕТИНГОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЛОВОЇ ДОСКОНАЛОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Тема лекційного заняття 1. Теоретичні аспекти маркетингу і менеджменту якості та їх взаємозв'язок

Теоретичні основи маркетингу: сутність та концепції розвитку. Концепції маркетингу: виробнича, товарна, збутова, ринкова, концепція соціально-етичного (соціально-відповідального маркетингу), маркетинг відносин. Консумеризм - рух споживачів щодо захисту своїх прав. Міжнародна організація спілок споживачів (МОСС). Організація захисту прав споживачів в Україні. Закон України «Про захист прав споживачів». Розподільчий, функціональний та управлінський аспекти маркетингу.

Маркетинг як система управління, орієнтована на ринок. Маркетинг як діяльність на ринку. Маркетинг-мікс. Маркетинг як наука. Значення маркетингу. Принципи та функції маркетингу.

Загальні функції маркетингу: маркетингові дослідження, розроблення та планування асортименту і якості товарів, формування цінової стратегії і тактики, розвиток системи розповсюдження, розроблення реклами та інших маркетингових комунікацій. Еволюція функцій маркетингу.

Маркетинг як механізм реалізації можливостей підприємства в нестабільних ринкових умовах. Маркетинг як філософія бізнесу та управління. Маркетинг як стратегія і тактика мислення та дій суб'єктів ринкових відносин. Маркетинг як динамічна сфера економічної діяльності. Маркетинг - вид професійної діяльності. Маркетинг як науково-прикладна дисципліна.

Сутність та поняття якості як філософської та економічної категорії. Чотири рівні якості. Чотири рівні зрілості суспільства, які характеризують розвиток організаційних відносин на засадах якості. Еволюція та етапи розвитку менеджменту якості. Економічний зміст та взаємозв'язок понять «маркетинг» та «менеджмент якості».

Тема лекційного заняття 2. Ділова досконалість підприємств як чинник соціально-економічного розвитку суспільства

Сутність ділової досконалості підприємства. Ділова досконалість як основа успішності та конкурентоспроможності підприємств. Відмінності між діловими культурами організацій України та організацій розвинених європейських країн.

Відмінності між «досконалістю організацій» і «технічним регулюванням». Актуальні проблеми у сфері ділової досконалості і конкурентоспроможності та можливі шляхи їх розв'язання. Рівні ділової досконалості згідно класифікації Української асоціації якості. Теорія народонаселення Т.Мальтуса. ІФормаційний та цивілізаційний підходи до розвитку суспільства. Теорії індустріального і постіндустріального суспільства. Розвиток стадій економічного росту суспільства за У. Ростоу у взаємозв'язку з еволюцією категорії «якість».

Тема лекційного заняття 3. Концептуальні засади забезпечення ділової досконалості та сталого розвитку аграрних підприємств на основі менеджменту якості

Модель сталого розвитку: загальнонаукове та методологічне значення. Модель сталого розвитку як альтернатива парадигмі економічного зростання. Методичні підходи до визначення сутності поняття «сталий розвиток». Фактори сталого розвитку підприємств аграрного сектору. Концептуальна модель сталого розвитку підприємства аграрного сектору на засадах менеджменту якості. Вимоги міжнародного стандарту ISO 9004:2009 («Managing for the sustained success of an organization – A quality management approach») («Управління з метою досягнення стійкого успіху організації – Підхід з позицій менеджменту якості»).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДОЛОГІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Тема лекційного заняття 4. Методичні засади формування систем менеджменту якості і екологічного менеджменту на основі міжнародних стандартів

Визначення необхідності впровадження систем менеджменту якості і екологічного менеджменту на засадах міжнародних стандартів ISO серій 9000 та 14000 на вітчизняних аграрних підприємствах. Основні вимоги та положення міжнародних стандартів ISO 9001, ISO 9004, ISO 14001. Формування процесної моделі системи менеджменту якості підприємства аграрного сектору. Сутність та зміст понять «система менеджменту якості аграрного підприємства» та «система екологічного менеджменту аграрного підприємства». Основні принципи формування систем менеджменту якості аграрних підприємств. Методичний підхід до розробки та впровадження систем менеджменту якості на підприємствах аграрного сектору. Вимоги та настанови щодо формування систем екологічного менеджменту аграрних підприємств, що містяться у міжнародних стандартах ISO серії 14000. Ключові зацікавлені сторони підприємства аграрного сектору.

Тема лекційного заняття 5. Методологія оцінювання якості продукції і діяльності підприємств аграрного сектору

Класифікація показників якості продукції підприємств аграрного сектору. Процес оцінки рівня якості продукції підприємства аграрного сектору. Сутність диференційного, органолептичного, експертного, комплексного та соціологічного методів оцінювання якості продукції. Фактори, які впливають на якість сільськогосподарської продукції. Методика оцінювання рівня якості сільськогосподарської продукції в залежності від етапу її життєвого циклу. Національні премії з якості: Демінга (японська премія з якості), Малкольма Балдріджа (американська премія з якості) та Європейська премія з якості. Основні вимоги та методи самооцінки моделей досконалості: Модель досконалості Європейського фонду управління якістю (EFQM), Модель Демінга, Модель Малкольма Болдріджа.

Діяльність Європейського фонду управління якістю (EFQM) та Української асоціації якості. Європейська нагорода з якості. Методичні рекомендації щодо удосконалення діяльності підприємства аграрного сектору та його системи менеджменту згідно результатів анкетування керівників вищої ланки.

Тема лекційного заняття 6. Методика оцінювання рівня якості діяльності підприємств аграрного сектору

Методологія Моделі досконалості Європейського фонду управління якістю (EFQM) як інструмент діагностики рівня якості діяльності підприємства аграрного сектору економіки України. Можливості застосування Моделі досконалості ЄФУЯ як практичного інструменту підприємством аграрного сектору, у якості: засобу для здійснення самооцінки за допомогою визначення свого рівня якості діяльності та ділової досконалості (самооцінка дає змогу підприємствам визначити і усвідомити власні області для удосконалення, а також зумовлює їх усунення); термінології та способу мислення, що реалізуються на всіх рівнях діяльності підприємства та є основою для його ефективного функціонування; базису формування системи менеджменту підприємства. Сутність та зміст фундаментальних концепцій досконалості, критеріїв і підкритеріїв Моделі досконалості EFQM та складових елементів логіки RADAR. Методика експертної оцінки рівня якості діяльності підприємства аграрного сектору.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ДІЛОВОЇ ДОСКОНОЛОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ НА ЗАСАДАХ МАРКЕТИНГУ ТА СТАЛОСТІ

Тема лекційного заняття 7. Організаційно-економічний механізм підвищення рівня ділової досконалості підприємств аграрного сектору на засадах маркетингу

Схема формування деталізованих цілей управління якістю діяльності підприємств аграрного сектору. Алгоритм розробки концепції управління якістю діяльності підприємства аграрного сектору. Формування організаційно-економічного механізму підвищення рівня якості діяльності підприємств аграрного сектору. Етапи формування систем менеджменту якості діяльності підприємств аграрного сектору. Методичний інструментарій розроблення системи менеджменту якості підприємств аграрного сектору. Типові процеси системи менеджменту якості сільськогосподарського підприємства. Методичні підходи до оцінювання результативності системи менеджменту якості підприємств аграрного сектору.

Тема лекційного заняття 8. Формування інтегрованих систем менеджменту як базис сталого розвитку підприємств аграрного сектору

Концептуальні підходи до формування інтегрованих систем менеджменту як базису сталого розвитку підприємств аграрного сектору. Сутність поняття «інтегрована система менеджменту підприємства аграрного сектору» та аналіз її

складових елементів. Визначення доцільності впровадження інтегрованих систем менеджменту на вітчизняних підприємствах аграрного сектору. Методичні підходи щодо формування єдиної системи менеджменту підприємства аграрного сектору. Типовий підхід до розробки цільових систем менеджменту підприємств аграрного сектору (автономне функціонування цільових систем поза межами загальної системи менеджменту). Інтеграційний підхід до розробки цільових систем менеджменту підприємств аграрного сектору (часткова інтеграція цільових систем та загальної системи менеджменту). Єдина система менеджменту підприємства аграрного сектору (повна інтеграція цільових систем та загальної системи менеджменту).

Система менеджменту якості згідно ISO 9001, система екологічного менеджменту згідно ISO 14001, система управління охороною здоров'я і безпекою персоналу згідно OHSAS 18001, система управління безпечністю харчових продуктів згідно ISO 22000, система управління соціальною відповідальністю згідно ISO 26000, інтегрована система менеджменту.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МАРКЕТИНГОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЛОВОЇ ДОСКОНАЛОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ													
Тема 1. Теоретичні аспекти маркетингу і менеджменту якості та їх взаємозв'язок	18	2	2			14	18	2	2			14	
Тема 2. Ділова досконалість підприємств як чинник соціально-економічного розвитку суспільства	24	2	4			18	24	2	4			18	
Тема 3. Концептуальні засади забезпечення ділової досконалості та сталого розвитку аграрних підприємств на основі менеджменту якості	22	2	2			18	22	2	2			18	
Разом за змістовим модулем 1	64	6	8			50	64	6	8			50	
Змістовий модуль 2. МЕТОДОЛОГІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ													
Тема 4. Методичні засади формування систем менеджменту якості і екологічного менеджменту на основі міжнародних стандартів	22	2	2			18	22	2	2			18	
Тема 5. Методологія оцінювання якості продукції і діяльності підприємств аграрного сектору	22	2	2			18	22	2	2			18	
Тема 6. Методика оцінювання рівня якості діяльності підприємств аграрного сектору	26	4	4			18	26	4	4			18	
Разом за змістовим модулем 2	70	8	8			54	70	8	8			54	

Змістовий модуль 3. НАПЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ДІЛОВОЇ ДОСКОНАЛОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ НА ЗАСАДАХ МАРКЕТИНГУ ТА СТАЛОСТІ												
Тема 7. Організаційно-економічний механізм підвищення рівня ділової досконалості підприємств аграрного сектору на засадах маркетингу	24	4	2			18	24	4	2			18
Тема 8. Формування інтегрованих систем менеджменту як базис сталого розвитку підприємств аграрного сектору	22	2	2			18	22	2	2			18
Разом за змістовим модулем 3	46	6	4			36	46	6	4			36
Усього годин	180	20	20			140	180	20	20			140

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні аспекти маркетингу і менеджменту якості та їх взаємозв'язок	2
2	Ділова досконалість підприємств як чинник соціально-економічного розвитку суспільства	4
3	Концептуальні засади забезпечення ділової досконалості та сталого розвитку аграрних підприємств на основі менеджменту якості	2
4	Методичні засади формування систем менеджменту якості і екологічного менеджменту на основі міжнародних стандартів	2
5	Методологія оцінювання якості продукції і діяльності підприємств аграрного сектору	2
6	Методика оцінювання рівня якості діяльності підприємств аграрного сектору	4
7	Організаційно-економічний механізм підвищення рівня ділової досконалості підприємств аграрного сектору на засадах маркетингу	2
8	Формування інтегрованих систем менеджменту як базис сталого розвитку підприємств аграрного сектору	2
Усього		20

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні аспекти маркетингу і менеджменту якості та їх взаємозв'язок	14
2	Ділова досконалість підприємств як чинник соціально-економічного розвитку суспільства	18
3	Концептуальні засади забезпечення ділової досконалості та сталого розвитку аграрних підприємств на основі менеджменту якості	18
4	Методичні засади формування систем менеджменту якості і екологічного менеджменту на основі міжнародних стандартів	18
5	Методологія оцінювання якості продукції і діяльності підприємств аграрного сектору	18
6	Методика оцінювання рівня якості діяльності підприємств аграрного сектору	18
7	Організаційно-економічний механізм підвищення рівня ділової досконалості підприємств аграрного сектору на засадах маркетингу	18
8	Формування інтегрованих систем менеджменту як базис сталого розвитку підприємств аграрного сектору	18
	Разом	140

9. Індивідуальні завдання

Проведення експертної оцінки рівня ділової досконалості підприємства аграрного сектору. Розроблення комплексу маркетингових заходів з метою задоволення потреб та очікувань зацікавлених сторін підприємства аграрного сектору. Формулювання інтегрованої системи менеджменту підприємства аграрного сектору.

10. Методи навчання

Лекції (*пояснювально-ілюстративний метод, метод проблемного викладу*), практичні заняття (репродуктивний, частково-пошуковий), виконання самостійної роботи

11. Форми контролю

Модульний контроль (3 модулі), залік.

12. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Основи наукових досліджень. Словник / за ред. Г.М. Чорного – К.: ЦП «Компринт», 2015. – 63 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Буряк Р. І. Менеджмент якості: забезпечення сталого розвитку аграрних підприємств [монографія] / Р. І. Буряк. – К.: ТОВ «Аграр Медіа Груп», 2013. – 534 с.

2. Калита П. Я. Главное звено. Деловая лирика и публицистика / П. Я. Калита. Издание пятое, дополненное. – К.: Украинская ассоциация качества. – 2011. – 220 с.

3. Ковальов А. И. Менеджмент качества функционирования предприятий [монографія] / А. И. Ковалев, А. С. Зенкин, А. И. Химичева. – Хмельницький: Цюпак, 2010. – 520 с.

4. Кондо Й. Управление качеством в масштабах компании: становление и этапы развития / Йошио Кондо; пер. с англ. Е. П. Маркова, к.т.н. И. Н. Рыбаков / Научное редактирование к.т.н. А. В. Глазунов, д.т.н. В. А. Лapidус, к.т.н. М. Е. Серов. – К.: Издательский дом «АДЕФ-Украина», 2007. – 256 с.

5. Конти Т. Самооценка в организациях / Т. Конти; Науч. ред. В. А. Лapidус, М. С. Серов. – М.: РИА «Стандарты и качество», 2001. – 328 с.

6. Конти Т. Качество: упущенная возможность? / Т. Конти; пер. с итал. В. Н. Загребельного. – М.: РИА «Стандарты и качество», 2007. – 216 с.

Допоміжна

7. Буряк Р. І. Сутність концепції загального менеджменту якості (TQM) та можливості її застосування на підприємствах АПК України / Р. І. Буряк // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2010. – № 6. – С. 251–254.
8. Буряк Р. І. Методологічні підходи до оцінки якості діяльності підприємств аграрної сфери економіки / Р. І. Буряк // Економіка і управління. – 2011. – № 1 (49). – С. 108–113.
9. Буряк Р. І. Вітчизняний досвід розвитку систем управління якістю діяльності на підприємствах / Р. І. Буряк // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2011. – № 3 (59). – С. 38–43.
10. Буряк Р. І. Якість як фактор соціально-економічного розвитку суспільства / Р. І. Буряк // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2011. – Вип. 168, Ч. 1. – С. 166–173.
11. Буряк Р. І. Самооцінка за моделями досконалості як метод визначення рівня якості діяльності аграрних підприємств / Р. І. Буряк // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2012. – № 1 (61). – С. 72–77.
12. Буряк Р. І. Управління якістю як складова загального управління аграрним підприємством / Р. І. Буряк // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2012. – № 2 (18), Т. 4. – С. 50–59.
13. Буряк Р. І. Процесний підхід як основа формування систем менеджменту якості функціонування аграрних підприємств / Р. І. Буряк // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2012. – № 4 (20). – С. 30–39.
14. Буряк Р. І. Менеджмент якості як інструмент підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств / Р. І. Буряк // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – 2012. – Вип. 2 (5), Т. 1. – С. 41–45.
15. Буряк Р. І. Методика визначення рівня якості функціонування аграрних підприємств / Р. І. Буряк // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – 2012. – Вип. 2 (5), Т. 2. – С. 58–65.
16. Буряк Р. І. Аналіз вимог щодо розробки систем менеджменту якості функціонування аграрних підприємств / Р. І. Буряк // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2012. – Вип. 177, Ч. 2. – С. 30–37.
17. Буряк Р. І. Діагностика рівня якості діяльності ПАТ «Канівський маслосирзавод» / Р. І. Буряк // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2012. – № 5 (64). – С. 183–187.
18. Буряк Р. І. Еволюція концепцій управління якістю / Р. І. Буряк // Економіка та управління АПК: Збірник наукових праць. – 2013. – Вип. 10 (102). – С. 117–121.

19. Буряк Р. І. Сталий розвиток аграрних підприємств: методологія дослідження / Р. І. Буряк // Агроінком. – 2013. – № 1-3'2013. – С. 88–92.

20. Буряк Р. І. Формування систем менеджменту якості і екологічного менеджменту аграрних підприємств на засадах міжнародних стандартів ISO серій 9000 та 14000 / Р. І. Буряк // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2013. – № 2 (22), Т. 6. – С. 67–84.

21. Буряк Р. І. Методологічні підходи до розробки систем менеджменту аграрних підприємств на основі вимог міжнародних стандартів / Р. І. Буряк // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2013. – Вип. 181, Ч. 6. – С. 69–79.

22. Буряк Р. І. Методичний інструментарій розроблення систем менеджменту якості функціонування аграрних підприємств / Р. І. Буряк // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2013. – № 2 (66). – С. 37–46.

23. Буряк Р. І. Персонал як важливий елемент системи менеджменту якості аграрного підприємства / Р. І. Буряк // Бізнес інформ. – 2013. – № 3'2013 (422). – С. 340–344.

24. Буряк Р. І. Розвиток систем менеджменту якості діяльності аграрних підприємств на основі удосконалення методики їх аудиту / Р. І. Буряк // Проблеми економіки. – 2013. – № 1. – С. 210–215.

25. Буряк Р. І. Удосконалення методичних підходів до оцінювання результативності систем менеджменту якості функціонування аграрних підприємств / Р. І. Буряк // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2013. – № 3 (67). – С. 36–43.

26. Буряк Р. І. Методи оцінки якості продукції підприємств АПК / Р. І. Буряк // Сучасне птахівництво. – 2010. – № 11–12 (96–97). – С. 11–13.

27. Буряк Р. І. Система маркетингового менеджменту птахівничого підприємства як складова управління якістю діяльності / Р. І. Буряк // Сучасне птахівництво. – 2011. – № 100. – С. 30–35.

28. Буряк Р. І. Характеристика теоретичних аспектів якості дорадчих послуг / Р. І. Буряк // Збірник статей Всеукраїнського науково-практичного семінару «Розвиток державної системи дорадництва та її освітніх програм». – 2011. – С. 15–18.

29. Буряк Р. І. Розвиток концепцій управління якістю / Р. І. Буряк // Проблеми формування і розвитку громадянського суспільства: міжнар. наук. конф., 23-25 лют. 2011 р. : тези доп. – К., 2011. – С. 86–88.

30. Буряк Р. І. Самооцінка за моделями досконалості як метод визначення рівня якості функціонування і соціальної відповідальності підприємств / Р. І. Буряк // Корпоративна соціальна відповідальність – фактор сталого розвитку держави: міжнар. наук.-практ. конф., 23-26 квіт. 2012 р. : тези доп. – К., 2012. – С. 39–40.

31. Буряк Р. І. Роль систем менеджменту якості у забезпеченні конкурентоспроможності аграрних підприємств / Р. І. Буряк // Якість,

стандартизація та сертифікація: всеукр. наук.-практ. конф., 12 жовт. 2012 р. : тези доп. – К., 2012. – С. 67–70.

32. Буряк Р. І. Соціально-економічні аспекти якості життя / Р. І. Буряк // Проблеми сталого розвитку суспільства за умов глобальних трансформацій : міжнар. наук. конф., 20-21 лют. 2013 р. : тези доп. – К., 2013. – С. 156–158.

33. Калита П. Я. Мотивация к совершенствованию как фактор развития цивилизации / П. Я. Калита // Стандарты и качество. – 2011. – № 11. – С. 48–51.

34. Калита Т. П. Интегрированные системы управления: что и куда интегрируем / Т. П. Калита // Хлебопекарское и кондитерское дело. – 2010. – № 5. – С. 36–37.

35.

36. Buriak R. I. Monitoring of quality level of activity of private joint stock company «CAGMA» / R. I. Buriak // Modern management review. – MMR, vol. XVIII. – 2013. – № 20 (1/2013), January – March 2013. – pp. 7-17.

37. Buriak R. I. Forming of integrated management systems as a base for stable development of agricultural enterprises in Ukraine (Formacja zintegrowanych systemów zarządzania jako podstawy zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw rolniczych na Ukrainie) / R. I. Buriak // 60 lat Wydziału Nauk Ekonomicznych Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Nauki ekonomiczno-rolnicze w kontekście zmieniających się potrzeb gospodarki (Economic and agricultural sciences in the context of changing needs of economy). – 2013. – pp. 168-179.

38. Buriak R. I. Conceptual regulations of securing sustainable development of agricultural enterprises based on quality management / R. I. Buriak // Creating competitiveness of polish and Ukrainian rural areas. Warsaw University of Life Sciences – SGGW. Faculty of Economics Sciences. Department of Education Economics, Communication and Counselling. – 2013. – pp. 147-156.

15. Інформаційні ресурси

1. Модель досконалості Європейського фонду управління якістю (EFQM) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.efqm.org/en/tabid/132/default.aspx>.

2. Українська асоціація якості [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.uaq.org.ua/index.php?module=ContentExpress&file=index&func=display&ceid=102&meid=64>.

3. Introducing the EFQM Excellence Model [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.efqm.org/en/PdfResources/Introducing%20the%20EFQM%20Model%20%28public%29.pdf>.